

Päron
Skadedjur

PÄRONGALLMYGGA

Pärongallmyggan (*Contarinia pyrivora*) är en svår-bemästrad och mycket allvarlig skadegörare. Den är liten och oansenlig, men kan orsaka ett totalt skördebortfall. Myggan slår till i eller strax innan blomningen och angreppet resulterar i kartfall när frukterna är drygt hasselnötstora. För närvarande finns det ingen riktigt bra bekämpningsmetod.

Skadebild

Redan under blomningen kan man se tecken på att karten innehåller larver. Den angripna karten blir nämligen mer eller mindre äpplerund i stället för päronformad. Precis efter blomningen tycker man

De angripna karten blir först mer eller mindre äpplerunda i.s.f. päronformade. Foto: SLU, Uppsala.

sig se enbart angripna kart, eftersom dessa växer snabbare än de icke angripna frukterna. Efter ytterligare någon tid svartnar hela eller delar av karten och så småningom faller den till marken. Om larverna är få överlever kartet, men det utvecklas oftast till ett missformat päron med stenkött.

Utseende

Den vuxna myggan är 2–3 mm lång med svart huvud och bruna antenner. Mellankroppen är svart och vingarna är svagt rökfärgade. Benen är långa och bruna. Honans äggläggningrör har samma längd som kroppen. Äggen är ovala och vita 0,3 x 0,1 mm. Larverna är gulaktiga och blir upp till 3 mm långa. En intressant egenskap hos dessa larver är de kan hoppa. Genom att spänna kroppen som en fjäder kan de ta språng som är 10-falt gånger deras kroppslängd.

Biologi

Pärongallmyggan angriper endast päron. Honan kan lägga 20–30 ägg och de kläcks efter bara 4–5 dagar. Larverna behöver 4–6 veckor för att bli fullvuxna. Eftersom det är fruktämnet som angrips, så kan myggan givetvis bara ha en generation. Larverna övervintrar som puppor i marken. De första myggorna kan uppträda när träden nått musöronstadiet. Parning och äggläggning sker strax efter kläckningen. De enskilda myggorna lever bara några dagar och flygningen kan pågå några veckor. Svärmningarna sker vid varm och vindstilla väderlek, oftast på eftermiddagen. De 10 till 15 äggen placeras vid/nära blombotten och blommans morfologi har därför stor betydelse för hur känsliga olika päronsorter är. En sort som Herzogin Elsa har en blomknopp som är delvis öppen redan vid tät klunga och kan därför bli utsatt för äggläggning under längre tid än en sort med helt stängd knopp. Normalt angriper myggan i de tidigaste sorternas blomning. När äggen kläckts penetrerar de fruktämnet. Larverna utsöndrar ett ämne som gör att angripen kart växer snabbare och på ett för päron onormalt sätt. När de är fullvuxna lämnar larverna karten genom sprickor eller borrar sig genom skalet och låter sig falla till

marken. De gräver sig ned till ungefär 5 cm djup, där de spinner en kokong i vilken de förpuppar sig.

Ekonomisk betydelse.

Pärongallmyggan är en mycket allvarlig skadegörare som kan ligga på skadenivåer upp till 100%. Den har få, om några, naturliga fiender och det är främst väderfaktorer som tycks ha betydelse som populationsreglerande faktor. Blåsiga förhållanden före och under blomningen begränsar myggans svärmningsmöjligheter. Förskjutningar i trädens utveckling i förhållande till myggans utveckling kan också vara en begränsande faktor. Ett måttligt angrepp kan vara positivt vid riklig blomning, eftersom det innebär en naturlig gallring med bättre fruktkvalitet som följd.

Åtgärder i yrkesodling

Prognos

När den angripna karten närmar sig det stadium då larverna är fullvuxna samlar man in angripen kart. OBS! detta måste ske innan larverna lämnar karten. Sedan gräver man ned en 10 liters plasthink i raden mellan träden. Hinken skall sakna botten eller vara perforerad med stora hål så att fuktighetsförhållandena i spannen blir de samma som utanför. Kanten på hinken skall sticka upp 4–5 cm över marken. Fyll hinken med jord, packa den något och placera därefter den angripna karten (20–30 st) på markytan i hinken. Vid knoppsprickningen täcker man hinken med en tättslutande trälåda. I lådans gavel skall det sitta ett glasrör (diameter cirka 25 mm) som är täckt med tyll i ytterändan. När myggorna kläcks söker de sig till ljuset och flyger ut i röret där man avlägsnar dem efterhand. Härigenom får man upplysningar om när och hur länge flygningen pågår.

Kemisk bekämpning

I dagsläget finns det inget bra bekämpningsmedel. I brist på detta försöker man bekämpa den vuxna myggan. Eftersom svärmningen är utdragen innebär detta flera bekämpningar med negativ inverkan på nyttodjuret. Detta i sin tur kan leda till bekymmer med päronbladloppan (Se faktablad 185 T). Den bästa strategin för bekämpning av pärongallmyg-

Bildrättigheter saknas

Vid en senare tidpunkt får karten svarta fläckar eller svartnar helt och hållet. Foto: Tomas Lagerström.

gan är att avvakta och undersöka karten regelbundet under blomningen. Det är lätt att upptäcka de tidigast angripna karten och vid behov skulle en bekämpning med ett systemiskt medel direkt efter blomningen ha bra verkan. Det finns några lämpliga medel registrerade i Europa men inget i Sverige.

Åtgärder i fritidsodling

Plocka och bränn angripen kart. Genom att bearbeta ytskiktet på marken under knoppsprickningen kan man störa/förstöra larverna och exponera dem för de naturliga fienderna. Man kan även försöka hindra myggorna att nå blommorna genom att täcka marken under trädet med fiberduk eller pressening från knoppsprickning tills blomningen är över.

Text: Christer Tornéus

Jordbruksverket

Växtskyddscentralen

Box 12, 230 53 Alnarp

Tel: 040-41 50 00

Fax: 040-46 07 82

e-post: Christer.Torneus@sjv.se

Maj 2002

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tel: 018-67 23 66 (jordbruk) resp. 018-67 23 47 (trädgård).

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga Jordbruk: Roland Sigvald

utgivare: Trädgård: Maj-Lis Pettersson

Redaktörer: Jordbruk: Eva Twengström
e-post: Eva.Twengstrom@evp.slu.se

Trädgård: Maj-Lis Pettersson

e-post:

Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Hemsida: <http://www.entom.slu.se>

Distribution: SLU Publikationstjänst

Box 7075, 750 07 Uppsala

Tel. 018-67 11 00

Fax. 018-67 35 00

e-post: publikationstjanst@slu.se